

Zusammenfassung

ENTOMOLOGIE IN KROATIEN

Branko Britvec, Zagreb

Hier ist ein Übersicht über die wichtigsten Ereignisse aus entomologischer Geschichte in Kroatien. Er beginnt mit den Reisebeschreibungen, mit den ersten Schriften in kroatischer Sprache und mit zoologischen Bibliographien, die die Insekten umfassen. Weiterhin berichtet man über die Entwicklung vom entomologischen Unterricht, über die ersten Schulbücher - zuerst über die zoologischen, dann über die entomologischen - wie auch über die Professoren. Man führt die wichtigsten entomologischen Untersuchungen, Bibliographien und einige neuere Insektensammlungen an. Es sind ebenso die anderen organisierten Tätigkeiten in entomologischen Sektionen und Gesellschaften dargestellt.

DVADESET GODINA HRVATSKOGA ENTOMOLOŠKOG DRUŠTVA¹

Bogomir MILOŠEVIĆ
Hrvatsko entomološko društvo, 41000 Zagreb, Maksimirska 127, Hrvatska

Primljeno 26. 7. 1994.

U dvadeset godina od osnivanja Hrvatskoga entomološkog društva (Zagreb, 29. 7. 1974) članstvo se od 57 povećalo na 110 članova. Održano je devet godišnjih skupština, brojna stručna predavanja, organizirani su znanstveni i stručni skupovi, uređivan je znanstveni entomološki časopis *Acta entomologica Jugoslavica* do 1990. god., a od 1994. god. izdaje se novi znanstveni časopis *Entomologia Croatica*. Spomenuta su imena svih predsjednika i tajnika društva. Knjižnica društva obavlja razmjenu publikacija s brojnim knjižnicama u inozemstvu.

Društva, entomologija, entomolozi, povijest, Hrvatska.

Milošević, B. The Croatian Entomological Society, Zagreb, Maksimirska 127, Croatia. - The 20th anniversary of the Croatian Entomological Society. *Entomol. Croat.*, 1995. Vol 1: 59-61. The Croatian Entomological Society (CES) was founded in 1974 year when previous branch of the Yugoslav Entomological Society was transformed. There are more than 110 members of CES. During twenty years numerous lectures were held and numerous entomological symposia and conferences were organized. CES Library has widely spread exchange of scientific journals. After the journal *Acta entomologica Jugoslavica* was ceased in the CES new scientific journal *Entomologia Croatica* is being prepared. Some data about previous activities are given.

Societies, entomology, entomologists, history, Croatia.

Prije gotovo dvadeset godina, 29. srpnja 1974. godine 16 članova hrvatske sekcije Jugoslavenskog entomološkog društva sastalo se u Zagrebu u Zavodu za poljoprivrednu zoologiju Poljoprivrednog fakulteta i u ime 57 članova sekcije utemeljilo Hrvatsko entomološko društvo (HED).

Povijest okupljanja hrvatskih entomologa dakako seže još u 19-to stoljeće i početak 20-tog (aktivnosti u Narodnom muzeju - prirodoslovna izložba 1846, nastojanja u JAZU oko faune, Entomološka sekcija Biološke centrale i dr.). B. B r i t v e c je na VI. godišnjoj skupštini HED-a (1989) održao predavanje: "Povodom 80. godina organiziranog entomološkog rada u Hrvatskoj". Sada se ne bi upuštali u proučavanje tog razdoblja, iako bi to bilo korisno. Spominjemo samo da je engleski entomolog W. F. K i r b y 1897. (str. 160 - 161) hrvatski jezik uvrstio među 19 jezika na kojima se u svijetu objavljuje entomološka literatura, doduše u petoj najmanjoj skupini, uz grčki i japanski. Priloge iz povijesti entomologije u Hrvatskoj, u novije je vrijeme dalo nekoliko autora (v. B. B r i t v e c, *Entomol. Croat.*, 1995. Vol.1) ali je ostalo još nepoznatih stranica koje će, nadam se, mlađi istražiti.

¹ Prema referatu održanom na simpoziju "Fauna tla" u Zagrebu, 16 - 17. 2. 1994. - According to lecture held on the Symposium on Soil fauna, Zagreb, 16-17. 2. 1994.

Nakon osnivanja Entomološkog društva Kraljevine S.H.S. u Beogradu 1926. godine, zabilježeno je da se u Zagrebu svake subote sastajao mjesni odbor društva, ali o tomu malo znamo. Kao jedan od istaknutih znakova aktivnosti društva prof. Z. Lorković spominje "zajedničku višednevnu ekskurziju osam članova društva na Ličku Plješevicu s polaskom iz Bihaća ljeti godine 1927. od kojih su danas živa još dvojica ili samo jedan."

U Zagrebu je 14. studenoga 1969. godine obnovljen rad Jugoslavenskog entomološkog društva (JED). Prvi je predsjednik bio prof. dr. Željko Kovačević, a tajnik dipl. ing. Branko Britvec. Započeta je intenzivna aktivnost, obnovljen je i časopis Acta entomologica Jugoslavica pod uredništvom akademika Zdravka Lorkovića. Nakon više od četiri godine, 9. travnja 1974. osnovana je u Zagrebu hrvatska sekcija JED-a koja se već nakon nepuna četiri mjeseca osamostalila, kako je navedeno na početku. Za predsjednicu HED-a izabrana je prof. dr. Lea Schmidt, a za tajnika dipl. ing. Stjepan Keglević. Vjerojatno je paralelna aktivnost hrvatskih entomologa u JED-u, u Zagrebu, uzrokovala da se u početku Hrvatsko entomološko društvo sporije uhodavalo, pa je prof. Željko Kovačević, koji je sve vrijeme budno pratio i poticao entomologe, ukazao na potrebu održavanja godišnje skupštine. Tako je Prva godišnja skupština HED-a održana 13. prosinca 1977. godine. Nakon iznenadne smrti prof. Lee Schmidt, na II. godišnjoj skupštini 9. veljače 1983. god. za predsjednika je izabran prof. dr. Ivan Spaić, a tajnik je ostao S. Keglević. - III. god. skupštinu (5. listopada 1985) vodi prof. Spaić, a novi je tajnik dr. Ivan Ciglar, kao i na IV. skupštini (13. srpnja 1986). Na V. god. skupštini (22. veljače 1988) prof. Spaić se radi bolesti zahvalio te je za predsjednika izabran dipl. ing. Bogomir Milošević, a za tajnika dr. Miroslav Harapin. Oni dalje podnose izvještaje članovima HED-a na VI. skupštini (17. ožujka 1989), VII. skupštini (19. siječnja 1990) i VIII. god. skupštini (24. lipnja 1991).

Hrvatsko entomološko društvo 26. rujna 1991. potpuno raskida s Jugoslavenskim entomološkim društvom (s tadašnjim sjedištem u Ljubljani) koje je malo nakon toga prestalo postojati. Na IX. godišnjoj skupštini 15. listopada 1992. god. izmijenjen je Statut (mijenjan već 1991) a za tajnicu je izabrana mr. sc. Vlasta Žlof.

U ovih je dvadeset godina broj članova udvostručen (110) ali još nisu iskorištene sve mogućnosti da se uključe mnogi mladi zainteresirani studenti i stručnjaci. Okupljanju entomologa i boljem radu sigurno će pridonijeti i osnivanje Podružnice u Osijeku (5. ožujka 1993). Predsjednik podružnice u Osijeku je dr. Enrih Merdić, a tajnica je mr. sc. Emilija Raspudić.

U društvu su održana brojna predavanja, najčešće uz godišnje skupštine. Organizirani su u Hrvatskoj jugoslavenski znanstveni i stručni skupovi: Korčula 28. 9. - 1. 10. 1976., Zadar 26. - 29. 9. 1983., Puła 9. - 12. 9. 1990. Djelatnost se usmjerava na entomofaunu Hrvatske te su održani skupovi s međunarodnim sudjelovanjem: "Entomofauna Hrvatske '89" u Zagrebu 19. - 20. 1. 1989. i "Entomofauna Hrvatske '92" u Zagrebu 15. - 16. 10. 1992., te "Fauna tla" 16. - 17. 2. 1994. u Zagrebu.

Članovi HED-a obavljali su većinu poslova u uredništvu publikacija JED-a pa je uredništvo ostalo u Zagrebu i u vrijeme dok je sjedište JED-a bilo u Beogradu, odnosno Ljubljani. Knjižnica obavlja razmjenu časopisa s više od stotinu društvenih i muzejskih biblioteka u svijetu te sada ima mnogo dopisivanja o nastalim promjenama i najavi novog časopisa "Entomologia Croatica".

Hrvatsko entomološko društvo je član Hrvatskoga prirodoslovnog društva i surađuje s drugim znanstvenim i stručnim društvima u Hrvatskoj. Posebno je dobra suradnja sa Slovenskim drugim nevladinim društvom Štefana Michielija u Ljubljani.

HED također surađuje s drugim nevladinim društvima na zaštiti prirode i okoliša. S državnim Zavodom za zaštitu prirode ostvarena je suradnja djelovanjem radne grupe za zaštitu kukaca. U Hrvatskom prirodoslovnom muzeju u Zagrebu čuva se i obrađuje dokumentacija o kartiranju faune. Na Agronomskom fakultetu i u Zavodu za zaštitu bilja smještena je knjižnica. Resornim ministarstvima upućivani su prijedlozi i mišljenja o nacrtima i prijedlozima zakona (zaštita bilja, zaštita prirode i dr.).

Nastojanje da se pomogne mladima trajnim natjecanjem "Entomološke teme" nije uspjelo prema očekivanju jer su dovršena samo dva rada. Uzroke tome bi trebalo ispitati i naći bolje rješenje. Pokrenut je projekt "Radionica radna grupe za zaštitu prirode".

Tijekom dvadeset godina dosta je vremena utrošeno na pripremu i izmjene Statuta, odnosno prilagođavanje promjenama. Sadašnji demokratski Statut HED-a uglavnom omogućava rad društva ali su moguće i nove promjene jer je izvorni zakon o udrugama tek u pripremi.

Za rad društva posebno su zaslužni osnivač i prvi počasni predsjednik Željko Kovačević (1893 - 1984), te predsjednica Lea Schmidt (1921 - 1982) i predsjednik Ivan Spaić (1919 - 1988). Njihova su imena trajno upisana u povijest Hrvatskoga entomološkog društva i povijest entomologije u Hrvatskoj.

Možemo biti zadovoljni što su u našoj udruzi akademik Zdravko Lorković, naš počasni predsjednik i počasni članovi: dr. Zdeňek Bouček (London), dr. Jan Carnelutti (Ljubljana) i dr. Stjepan Čanadjija (Zagreb).

Rad društva i materijalno su pomogli u pravom času donatori prof. Željko Kovačević, prof. Antun Kurir i prof. Zdravko Lorković, na čemu smo im trajno zahvalni. Financijska pripomoć države iz fondova za znanost bila je presudna za aktivnost društva. Znatno su povremeno pomagali i pomažući članovi - instituti i poduzetnici. Bez sustavne pomoći države i sponzora u budućem radu HED neće moći postići zapažene rezultate.

Nakon ovoga osvrta na prošlost, pokušajmo zamisliti kakva budućnost očekuje Hrvatsko entomološko društvo? Pred mladim članovima se otvaraju nove mogućnosti i izazovi, poželimo im da rade u miru i u boljim gospodarskim prilikama. Entomologe u Hrvatskoj očekuje još mnogo posla. Ne bi trebalo čekati da se uvjeti poboljšaju - prošlost nam pokazuje da se uz dobre zamisli, dobru suradnju i upornost može i u skromnim uvjetima postići rezultate koji će imati trajnu vrijednost. Budućnost će pokazati da li je dvadeset godina djelovanja Hrvatskoga entomološkog društva postavilo čvrste temelje za napredak entomologije u Hrvatskoj.

Literatura

- Kirby, W. F., 1897, A hand-book to the order Lepidoptera, Lloyd's Natural History, London. Vol. IV. Moths - part II. Scetch to the Literature of Lepidoptera, pp. 157 - 210.